

MJESEČEV ORJENTATOR

*Priredio: Franjo Brajac
prilagodio: Damir Hržina*

Orijentator se sastoji od dva kruga (od kartona ili papira) spojena u središtima. Na donjem su ucrtane faze Mjeseca i upisani sati, dok gornji krug sadrži podjelu po azimutu s upisanim stranama svijeta. Na njemu je također otvor kroz koji se vidi Mjesečeva faza nacrtana na donjem krugu. Međusobnim zakretanjem krugova prikazuje se ovisnost Mjesečeve faze, azimuta i vremena.

Određivanje azimuta Mjeseca i vremena

Prvo kroz otvor pronademo sliku Mjeseca koja najviše sličići trenutnom izgledu Mjeseca (mijeni). Zatim orijentator (držeći ga horizontalno) pravilno orijentiramo prema stranama svijeta. Bez pomicanja orijentatora pogledamo u kojem je smjeru Mjesec na nebu i s donjeg kruga očitavamo vrijeme, a s gornjeg Mjesečev azimut.

Određivanje strana svijeta (orijentacija)

Ukoliko nam je poznat trenutak opažanja, a na nebu ne vidimo zvijezde (zbog previše svijetla, sumaglice i sl.), pomoću orijentatora lako možemo odrediti smjer sjevera. U cijelom postupku naše pomagalo držimo horizontalno. Nakon što na otvoru gornjeg kruga podesimo odgovarajuću Mjesečevu fazu, orijentator zakrenemo tako da se Mjesečev položaj na nebu poklapa s vremenom opažanja označenom na donjem krugu. Tada je orijentator položen u odnosu na strane svijeta. Prednost orijentatora u odnosu na metodu opisanu u članku ČIS-a iz broja 1-2004/05., je u lakšem i točnijem određivanju Mjesečeve faze i jednostavnom određivanju trenutka opažanja, odnosno orijentacije bez potrebe za računanjem. Orijentator vrlo zorno dočarava povezanost Mjesečevog položaja, Mjesečeve faze i vremena. Orijentator je vrlo praktično pomagalo, ali treba imati na umu da se ponekad možemo naći u situaciji kada se potrebno orijentirati pomoću Mjeseca, a orijentator nam nije pri ruci. Tada će nam znanje astronomije biti jedina pomoć. Nacrtajte gornje i donje ploče (pripremljene za ispis na format 10x15 na 400dpi) možete ispisati kod kuće ili, što je kvalitetnije, izraditi u digitalnom foto studiju, s time da ako se odlučite za neki drugi format obavezno naglasite da želite ispis sa dva bijela ruba radi najbolje iskoristivosti stranice.

Slika 1. Primjer namještanja orijentatora kada se Mjesec nalazi u fazi nakon zadnje četvrti i na azimutu 240°. Vrijeme je otprilike 11^h. Oznaka 11^h okrenuta je prema Mjesecu, a otvor kroz koji se vidi skica trenutne faze prema sjeveru.

Ploča gornja

Ploča donja

